

ONDERWIJZER

De Onderwijzer van het Nieuwsblad bundelt een massa gegevens per middelbare school. Hoeveel leerlingen halen een A-attest? Hoe groot is het aandeel zittenblijvers? En hoe doen de leerlingen het in het hoger onderwijs of op de arbeidsmarkt? We verzamelden een schat aan informatie over elke school in Vlaanderen. Grondtekst helemaal in onze tool Onderwijzer Middelbaar.

ZIJ GINGEN ALS EERSTEN UIT HUN GEZIN NAAR HET HOGER ONDERWIJS

Almaar meer jongeren halen een diploma hoger onderwijs. Onder hen ook heel wat pioniersstudenten, die als eersten in de familie de stap hebben gezet naar de hogeschool of universiteit. "Ik heb alles zelf moeten uitzoeken."

DOROTHEA LETSAL (19) UDENT

"Pas zeven jaar in België, maar ik wil een soort voorbeeld zijn"

Zeven jaar geleden kwam Dorothea Letsal (19) met haar ouders en jongere zus naar België. In de nasleep van de economische crisis in Griekenland zocht het gezin een beter leven in ons land. "Ik was 12 jaar toen we zijn verhuisd", zegt Dorothea. "Ik ben begonnen in de Okan-Klas, voor anderstafige leerlingen. Na negen maanden ben ik overgestapt naar de humane wetenschappen. Een bezette keuze, want ik wilde later psychologie studeren. Dat was niet zo vanzelfsprekend, want mijn papa heeft hoger onderwijs gedaan en mijn mama de eerste drie jaar van het middelbaar. Mijn mama heeft het wel altijd in haar hoofd gehad dat mijn zus en ik een aso-diploma nodig hadden, zodat we de optie hadden om verder te studeren als we dat wilden. "Ik zit nu in het eerste jaar psychologie, maar eenvoudiger is het niet. Ik werk ook voor mijn studies en betaal die grotereels zelf. De examens waren moeilijk, ik had veel negers. Voor een stuk heeft dat me de taal te maken. Veel examens waren multiple choice. Je krijgt vier stellingen en moet aanduiden welke het meest juist is. Dat gaat voor een stuk over taalgevoel. Ik heb dat veel, maar niet evenveel als iemand die Nederlands als moedertaal heeft. Toch ben ik ervan overtuigd dat ik mijn diploma zal halen. Dat komt pur door het gevoel dat ik systematisch heb gekregen van mijn leerkrachten in het middelbaar dat ik capabel ben. Ik besef dat mijn parcours ingaat tegen alle statistieken – er zijn weinig ex-Okaners die aan de universiteit studeren – maar ik ge ervoor. Ik wil een soort voorbeeld zijn."

"Het armlpeil is bereikt" en "business as usual" is geen optie meer". Onderwijs- en werkgeversorganisaties maken zich grote zorgen over de toeloop van nieuwe studenten in het hoger onderwijs, zeker in combinatie met de besparingen. "We moeten moeilijke keuzes maken."

JENS WANCAENEGHEM

"Het water staat ons al aan de lippen en door de demografische evolutie dreigen we te verzuren." Aan het woord is Bernard Vanheusden, rector van de UHasselt en voorsitter van de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR), het overlegorgaan van de Vlaamse universiteiten. "De stretch is er al lang uit. We moeten nu al naar de kleintjes kijken om overal een paar duizend euro te vinden. Neemt nu de proclamaties. We hebben veel meer studenten, dus is de receptie dunder. Dan krijg je discussies over hoeveel mensen per student mogen komen. We hebben dat nu beperkt tot de ouders, plus één. Beide partners van ouders in nieuw samengetelde gezinnen kunnen dus niet komen. Het gaat ook over de vraag of we studenten op de welkomdaging nog een broodje aanbieden. Neen dus. Ook daar hebben we veer 2.000 euro bespaard."

Het lijken details, en in essentie zijn het dat ook. Maar volgens Vanheusden – en vele anderen – studenten in het hoger onderwijs – zijn het

"Er dreigt een kwaliteitsprobleem aan universiteiten"

symptomen van hoe het vet in het hoger onderwijs al lang van de soep is. In die mate dat de hele basiswerking onder druk komt te staan.

Heel moeilijk
De VLIR berekende twee jaar geleden dat het hoger onderwijs door opeenvolgende besparingen en niet-indsioeringen in 2024 liefst 384,4 miljoen euro heeft misgelopen. Tussen 2013 en 2022 daalde het bedrag dat universiteiten per student kunnen uitgeven van 8.315 euro naar 7.777 euro. Onlangs is daar nog een besparing van 46,2 miljoen euro in de basisfinanciering boven gekomen. "Het armlpeil is bereikt", schreef de Vlaamse Onderwijsraad (VOR) in 2024 in een advies, nog vóór de laatste besparingsronde dus.

Tegelijkertijd neemt het aantal studenten in het hoger onder-

wijs fors toe. Volgens prognoses van het departement Onderwijs stijgt het aantal 18- tot 24-jarigen tussen 2023 en 2025 met 13 procent. Jongeren die ook klimaatvaker een diploma hoger onderwijs behalen. Begin jaren 2000 had iets meer dan een kwart van de Vlamingen een diploma hoger onderwijs op zak. Vandaag is dat 45 procent. Hogescholen en universiteiten krijgen wel extra budget wanneer er meer studenten zijn, maar dat is algevoel op 2 procent en komt met vertraging. Het gevolg: het hoger onderwijs moet steeds meer studenten bedienen met minder geld. "Business as usual is geen optie meer", zegt werkgeversorganisatie Voka daartover.

Na 2023 daalt het aantal jongvolwassenen opnieuw, maar vrij tot tien jaar is lang natuurlijk", zegt Vanheusden. "Mochten we geen financieel zijn zoals decretaal

bepaald dan zou de boodschap kunnen zijn dat we even gestreht worden, maar dat is wel haalbaar. Nu wordt het veel heel moeilijk."

De situatie heeft volgens cognitief psycholoog Wouter Duyck (UGent) grote gevolgen. Bij wat twaalf jaar lang voorzitter van de opleidingscommissie psychologie aan de UGent. Vandaag is hij versiteiten krijgen wel extra budget wanneer er meer studenten zijn, maar dat is algevoel op 2 procent en komt met vertraging. Het gevolg: het hoger onderwijs moet steeds meer studenten bedienen met minder geld. "Business as usual is geen optie meer", zegt werkgeversorganisatie Voka daartover. Na 2023 daalt het aantal jongvolwassenen opnieuw, maar vrij tot tien jaar is lang natuurlijk", zegt Vanheusden. "Mochten we geen financieel zijn zoals decretaal

probeerde. Ze moest plots een stagieplek regelen voor 300 studenten, zelflectierapporten lezen, enzovoort. Die dame is bedolven onder het werk om een heel korte luisterstage aan te bieden. Mondelinge examens zijn bij zulke grote groepen al helemaal uit den boze. Multiple choice komt veel vaker voor." De toetstroom van studenten zet ook grote druk op de infrastructuur. De opleiding psychologie aan de UGent is een van de grootste opleidingen in Vlaanderen, met vorig academiejaar meer dan 1.400 inschrijvingen. De grootste aula heeft 995 stoelen. Zeker in de eerste lessen zitten studenten op de trappen.

"Mondelinge examens zijn bij zulke grote groepen al helemaal uit den boze. Multiple choice komt vaker voor"
WOUTER DUYPCK
ONDERWIJS-EXPERT
(UGENT)

Het dwingt hogescholen en universiteiten om na te denken over nieuwe vormen van lesgeven en evalueren. Aan de KU Leuven zegt onderwijsrecomom Kristof De Witte dat hij zijn studenten sneller en gerichter in de voor hen juiste opleiding krijgen en daarna naar een diploma brengen", zegt ze. Er staan trouwens extra maatregelen op stapel om die 'euvigige studenten' een halt toe te roepen. Het hoger onderwijs staat open voor die debatten, aldus rector Vanheusden. "Maar er zullen toch meer middelen nodig zijn. We zijn een kennis-economie en moeten het hebben van onze bachelors en masters die goed in productiviteit creëren. Dat blijkt ook uit het Draghi-rapport (van de Italiaanse oud-premier Mario Draghi) met aanbevelingen om de Europese concurrentievervalsing op te houden, reël, onderschreven door Vlaamse regering. Er is schert wel meer ambitie nodig."

te brengen omdat ze diegenader leren op de campus, in interactie met elkaar en de professen. De universiteit noemt het daarom ook jammer dat mondelinge examens vandaag minder kunnen dan vroeger en dat de activerende werkvormen onder druk staan. "Ook de masterproef is een uitdaging", klinkt het. "Het aanderen van onderzoeksvaardigheden via de masterproef dient sinds de komst van generatieve AI onder veel nauwere begeleiding te gebeuren." Onderwijsminister Zuhair Demin (N-VA) zegt de bezorgde van het hoger onderwijs te begrijpen, maar wil eerst het "versnipperde studieaanbod" aanpakken. "Er zijn te veel kleine eilandjes, te weinig samenhang", zegt ze. "Daar moeten we eerst door. Pas daarna heeft het zin om over financiering te praten." Het debat mag volgens haar ook niet herteld worden tot middelen, maar moet ook gaan over het lage aantal studenten dat zijn diploma haalt binnen de voorzette tijd. Nu is dat amper 28 procent. "De keuzeraag is hoe we studenten sneller en gerichter in de voor hen juiste opleiding krijgen en daarna naar een diploma brengen", zegt ze. Er staan trouwens extra maatregelen op stapel om die 'euvigige studenten' een halt toe te roepen. Het hoger onderwijs staat open voor die debatten, aldus rector Vanheusden. "Maar er zullen toch meer middelen nodig zijn. We zijn een kennis-economie en moeten het hebben van onze bachelors en masters die goed in productiviteit creëren. Dat blijkt ook uit het Draghi-rapport (van de Italiaanse oud-premier Mario Draghi) met aanbevelingen om de Europese concurrentievervalsing op te houden, reël, onderschreven door Vlaamse regering. Er is schert wel meer ambitie nodig."

Scan de QR-code en bekijk de tool in onze app

ALEX VAN TILBURG (24) AP HOGESCHOOL

"Proces om hier te geraken viel niet zonder slag of stoot"

"De keuze om verder te studeren na het middelbaar was op zich vrij logisch", zegt Alex Van Tilburg (24), laatstejaars in de opleiding Human Resource Management aan de AP Hogeschool in Antwerpen. "Ik wilde mij verdiepen in de zakenwereld. Het proces dat tot hier heeft geleid, verliep wel niet zonder slag of stoot. Ik heb alles zelf moeten uitzoeken. Ik kwam van het middelbaar en wist wel dat er een academische wereld bestond met hogescholen en universiteiten. Alleen werd het verschil maar beperkt uitgelegd. Hoe weet je dat je de juiste keuze maakt qua studierichting? In hoe stuur je bij als het toch niet 100 procent verloopt zoals je had gedacht? Dat waren wel vragen waar ik mee zat en waar ik niet altijd het antwoord op vond. Ook de inschrijving zelf vond ik best intimiderend. In het middelbaar wordt dat allemaal voor jou gedaan. Nu stond ik er alleen voor."

"Mijn studiegeld is voornamelijk gefinancierd door mijn ouders, maar soms waren de kosten wel hoger dan voorzien en moest ik zelf zoeken. Nu weet ik dat er afbetalingsplannen bestaan en dat een studiebeurs misschien ook een optie was. In het begin was dat allemaal niet zo duidelijk voor mij." Zijn ouders zijn trots op mij. Mijn mama toont dat heel openlijk. Ze is altijd heel nieuwsgierig na elke resultatenronde en als er iets tegenzat, gaat ze daar heel goed mee om en weet ze mij goed te motiveren. Mijn vader looft mij minder, maar ik vermoed dat het heel zachtbaar zal zijn wanneer ik mijn diploma in handen heb."

Levensgevaarlijk, en toch krijgen agenten er alleen theorieles over

Politieagenten in opleiding móeten straks een meerdaagse, praktische opleiding krijgen voor zowel het rijden op sirene als voor achtervolgingen. Dat zegt Vooruit-Kamerlid Brent Meuleman, die in de Kamer een wetsvoorstel heeft ingediend. "Veel jonge agenten vragen dat ook zelf, omdat ze beseffen hoe ontzettend gevaarlijk het is."

WERNER ROMMERS

Zowel politie-achtervolgingen als het zogenaamde 'prioritair rijden' – met sirene en zwaai licht, om snel bij een mogelijk noodgeval te geraken – zijn niet zonder risico. Gevoelgd komt het daarbij tot botsingen, soms met dramatische afloop. Denk aan de anonieme politiewagen die enkele weken geleden in Brussel in aanrijding kwam met een voetganger. Het slachtoffer – een man van 53 – overleefde de borsing niet.

Voorbij zomer kwam ook de 11-jarige Fabian om het leven. De jongen probeerde op zijn step aan een politiecontrole in het Brusselse Ganshoren te ontkomen. Toen de agenten met hun combi de achtervolging inzetten, kwam het tot een dodelijke aanrijding. Regeringspartij Vooruit wil daarom nu dat de politie-opleiding veel meer aandacht besteedt aan het aspect van zonder slag of stoot. Ik heb alles zelf moeten uitzoeken. Ik kwam van het middelbaar en wist wel dat er een academische wereld bestond met hogescholen en universiteiten. Alleen werd het verschil maar beperkt uitgelegd. Hoe weet je dat je de juiste keuze maakt qua studierichting? In hoe stuur je bij als het toch niet 100 procent verloopt zoals je had gedacht? Dat waren wel vragen waar ik mee zat en waar ik niet altijd het antwoord op vond. Ook de inschrijving zelf vond ik best intimiderend. In het middelbaar wordt dat allemaal voor jou gedaan. Nu stond ik er alleen voor."

"Jonge agenten hebben zelf nog maar enkele jaren hun rijbewijs. En toch verachten we dat ze – in noodgeval – tegen hoge snelheid door ons drukke verkeer laveren"
BRENT MEULEMAN
VOORUIT-KAMERLID

"Als burgemeester van het Oost-Vlaamse Zelzate merk ik dat veel jonge politiemensen die in onze politiezene werken dat vragen partij voor zijn", beklemtoont Vooruit-Kamerlid Brent Meuleman. "Ze hebben zelf nog maar enkele jaren hun rijbewijs en dat beperkte eva-

ring achter het stuur. En toch verwachten we van hen dat ze – in noodgeval – tegen hoge snelheid door ons almaar drukke verkeer laveren. Zonder dat ze daar goed voor zijn opgeleid." Alvar Steve Margold, de directeur van de West-Vlaamse politie school, is voorstander van zo'n gelegen, praktische opleiding rond het rijden op sirene en rond politie-achtervolgingen. "Vandaag is dat deels door geld – een man van 53 – overleefde de borsing niet. Een theoretische cursus. En dat is niet meer van deze tijd, getel ook op het almaar drukker wordende verkeer."

Goed afwegen

Volgens Margold zou zo'n praktische cursus overigens niet alleen over rijvaardigheid en slipcursussen mogen gaan. "Je moet politiemensen ook telkens laten nadenken: moet ik voor deze opdracht wel de sirene aanzetten en het gapedad indrukken? Of heeft het in dit geval wel zin een gevaarlijke achtervolging te beginnen? Ook die afweging moeten agenten durven te maken." Hij waarschuwt tegelijk voor de impact van zo'n verplichte, praktische cursus. "Alle agenten in opleiding vier dagen achter het stuur zetten van een combi zal tijd en geld kosten."

Maar ook de politievakbonden scharen zich achter het voorstel. "We vragen zo'n praktische opleiding al jaren", beklemtoont Carlo Medo, voorzitter van politievakbond NSPV. "Het verkeer wordt altijd maar drukker. Niet alleen qua aantal auto's. Je hebt tegenwoordig ook steps en speedcruisers die zich overal doorheen wurmen. Het is als de vele facties, die komt als agent ogen en eren toekost als je over de boordradio wordt geraagd op bijvoorbeeld tijdens de spits snel naar een noodgeval uit te rukken."

Medo hoop dat daarom dat het wetsvoorstel effectief werkgevoel wordt. "De top van de politie heeft al vaak bevestigd dat voor agenten in opleiding een degelijke praktische rijvaardigheidscursus ging komen. Maar telkens opnieuw kwam daar in de feiten rijk van huis. Al het werd, kunnen de politie-achternen zo'n praktische opleiding zelf nog maar enkele jaren hun rijbewijs en dat beperkte eva-